

ιδέα της διανοητικής αναγέννησης με τὸ ραγανό της γλώσσας, στήν περίστασι τούτη, τὸ μέσο τὸ ἀποτελεσματικώτερο, τό, πὺς πολὺ κι ἀπ' ὅλα τὰλλα, πραχτικό, εἶναι τὸ βιβλίον.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ΚΑΝΤΗΛΑΝΑΦΤΗΣ ΤΟΥΡΑΝΟΥ

Ἀφιερώνεται τοῦ Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

Μιά φορὰ κ' ἔναν κιρό, εἴταν ἓνα καλὸ ἀγωνάκι, πὺς εἴτανε πολὺ δυστυχισμένο. Νά, ὅλο πεινούσε κι ὅλο κρύωνε· οἱ γονιοὶ του δὲν τὸ ἀγαπούσανε καὶ ποτὲ τοὺς δὲν τοῦ λέγανε κανένα λόγο γλυκό. Ψυχὴ δὲ φρόντιζε γιὰ τὰ γωράκι, γιὰ τὸ τί ἔκανε μήτε γιὰ τὸ τί σκεψοῦλες τοῦ περνούσανε ἀπὸ τὸ μυαλοῦδάκι του· συχνὰ τὸ μυαλὸν ἄδικα κι ἀπὸ πονοῦσε κι ἀποροῦσε. Ἡ ὀχτωχρονιάτικη καρδούλα του, πάντα σὰ σιαναχωρεμένη, δίχως νὰ ξέρῃ γιατί· παρηγοριὰ μάλιστα καμιά δὲν εἶχε τὸ καημένο, ἐπειδὴ δὲν μπορούσε νὰ πᾶν ὁ νοῦς του στὰ μελλούμενα, σὰν παιδάκι ἀνήξερο πὺς εἴτανε. Ὑπάρχουνε πολλὰ παιδιὰ σὰν τὸ δικό μας, πὺς εἶναι σὰν τὸ δικό μας ἀξιολύπητα. Μὰ τοῦ δικοῦ μας τοῦ ἔτυχε κάτι πὺς πρέπει νὰ τὸ μολογήσουμε, συχνὰ δὲν τυχαίνει. Τὸνὸμά του Καίσαρας.

Μιά μέρα, πρὸς τὸ δειλὶ, πὺς ξεψυχοῦσε ἥλιος χυνοπωριανός, ὁ Καίσαρας κάθησε μιὰ στιγμὴ στὰ σκαλοπάτια τῆς ὁδὸπορτας τοῦ σπιτιοῦ τους. Οἱ γονιοὶ του—ἄχ! δὲν ἤθελα νὰ πῶ καὶ ἡ μητέρα του—τὸν εἶχανε διώξει ἀπὸ μέσα. Ὁ Καίσαρας τὸ βρήκε πολὺ ἄδικο κ' ἔκλαιγε ἡ ψυχίτσα ἡ τσαλαπατημένη, πὺς δὲν μπορούσε νὰ ντύνῃ σὲ τὸσους παιδιακήσιους καημούς. Ἦρθε ἄξαφνα ἓνας ἄνθρωπος καὶ κάθησε ἀντίκρυ του, λαμπροντυμένος, ματάκια μου, κι ὁμορφος ὁμορφος· νόμισε ὁ Καίσαρας πὺς ἔδλεπε ἄγγελον. Ἐμεῖς πάλε, ἂν κρίνουμε ἀπ' ὅσα ἔκαμε κατόπι, θαρροῦμε πὺς εἴτανε κανένας ἀγαθὸς γέρος, πὺς μπορούσε πολλὰ.

Μεγάλῃ ἐντύπωση ἔδωσε τοῦ Καίσαρα ἓνα μακρὸ μακρὶ βιβλὶ πὺς κρατοῦσε, καὶ πὺς στήν ἀκρὴ του ἔκει ἀπάνω ἀπάνω, ἴσια με τὰστέρια, εἶχε κόκκινο φαναράκι· τὸ φαναράκι λὲς κι ἄγγιζε τὸν οὐρανόν. Παρατήρησε ἀκόμη τὰ μάτια τοῦ ἀγαθοῦ γέρου, πὺς τὸ φῶς τοὺς ἔλαμπε καὶ ζέσταινε συνάμα·

—«Παιδάκι μου, τοῦ λέει, φαίνεσαι δυστυχισμένο καὶ σὲ βλέπω πὺς κλαίς. Ὡστόσο τὸ ξέρω, Καίσαράκι μου, πὺς εἶσαι καλὸ καὶ καλοσυνείδητο παιδί. Πολὺ σὲ λυποῦμαι κι ὁμως δὲν μπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω. Ροῦχα νὰ σοῦ δώσω δὲν ἔχω· ἀδύνατο κιόλας νὰ σὲ πάρω μαζί μου μακριά· ἀπὸ τοὺς

κακοὺς σου τοὺς γονιοὺς. Θὰ τὸ καταλάβῃς ἀμέσως γιὰτὶ δὲν ἀδειάζω. Ἐγὼ εἶμαι ὁ καντηλανάφτης τοῦρανοῦ. Τοὺς ἥλιους ὅλους, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει μονάχα ὁ δικός μας, ἐγὼ τοὺς ἀνάπτω· ἐγὼ, κάθε βράδι, τρέχω δῶθε καίθε στοὺς οὐρανοὺς, γιὰ νὰ λάμπουνε τὰστέρια καὶ τὸ πρωῒ, δὲν τὸ φαντάζεσαι, τί δουλειὰ ἔχω με τὸν ἥλιο μας, ὥσπου τὸν ἀνάψω. Βέβαια πὺς εἶναι ὥρατὸ τὰπάγγελμά μου. Μὰ συχνὰ κανεὶς ἀγναντέει πράματα λυπητερά, γιὰτὶ ἐννοεῖς πὺς περπατῶ στοὺς διάφορους πλανήτες μέσα, στὰν εἶναι ἀναμμένοι, καὶ σὲ ὅλους ὑπάρχουνε σὰν καὶ σένα, δυστυχισμένοι.»

—«Ἀχ! καλὲ μου κύριε καντηλανάφτη τοῦρανοῦ, πάρτε με. πάρτε με μαζί σας, ψιθύρισε τὸ ἀγῶρι, σὰ νὰ μιλοῦσε σ' ὄνειρο.»

—«Δὲ γίνεται! τοῦ ἀποκρίνεται ὁ γέρος. Μὲ τὰ χίλια τὰ τρεξίματά μου ἄνω κάτω, νὰ πάρω μαζί μου κ' ἓνα παιδί! Ἀδύνατο! Καημένο μου, θὰ φοβόμουνε νὰ σ' ἀφήσω ἄξαφνα σὲ καμιά γωνιά τοῦ ἀπέραντου. Γιὰ νὰ σὲ παρηγορήσω, θὰ σοῦ κάμω ἓνα χάρισμα. Μοῦ τυχαίνει κάποτε, ἀνάφτοντας τὰστέρια, νὰ σπᾶσω με τὸ βιβλὶ μου κανένα κομματάκι ἀπὸ τοὺς ἀρίφνητους, ἀξεδιάκριτους, ἐλάχιστους κόσμους πὺς βρίσκονται ἀνάμεσά μας καὶ τῶν ἀστεριῶν, ἀνάμεσα τῶν ἀστεριῶν καὶ τοῦ ἀπόμακρου μέρους ὅπου λάμπουνε οἱ συναστεριές. Εἶναι τόσοι καὶ τόσοι κόσμοι ἐκεῖ ἀπάνω. Δὲν πειράζει νὰ σπᾶσω ἓνα δυὸ τιποτένιους. Κανένας κιόλας δὲν τὸ βλέπει. Τὰ κομματάκια ὁμως τὰ βάζω στήν τζέπη μου μάνι μάνι καὶ τὰ φυλάγω. Θὰ σοῦ χαρίσω ἓνα.»

Καὶ λέγοντας τέτοια λόγια, ὁ καντηλανάφτης τοῦρανοῦ δίνει στὸν Καίσαρα ἓνα κομματάκι κροσταλλένιο, πὺς ἔδγαζε ἀσυνήθιστο, ἀταίριαστο, ἀνεῖδωτο φῶς. Κι ὁ καλὸς ὁ γέρος ἔγνεφε φιλικὰ τοῦ παιδιοῦ κι ἀπομακρύνθηκε με ἄρμονικόν, ρυθμικὸν βήμα κι ἀλαφρό.

Ἐμνησκει σατυρισμένο τὸ παιδί στὴ θέσῃ ὅπου τᾶφθηκε ὁ καντηλανάφτης τοῦρανοῦ. Τώρα ὁμως ἀπέραντη οὐράνια χαρὰ τοῦ ἀπογιόμιζε τὴν καρδιά του. Εἶχε βάλει στὸν κόρφο του τὸ κομματάκι· τὸ πολῦτιμο· μάνιζε πάντα ὁ ἀνεμος ὅζω καὶ φουσοῦσε μέσα στὰ τρυπημένα, στὰ κουρελλιασμένα του τὰ ροῦχα· τὸ σπῖτι πάντα σφαλισχόν· μάρθη πάντα ἡ νύχτα ὁλόγυρά του. Μὰ τοῦ φαινότανε πὺς μονομιάς μεγάλωνε μεγάλωνε τὸ μυαλόν του, πὺς μέσα τρέχανε, πηδούσανε ἰδέες σὰν τὰ κοττόπουλα στήν ἀβλίτσα. Καὶ κατάλαβε. Κατάλαβε κ' ἐννοίωσε ἀμέσως πὺς εἴτανε πᾶς ἐφτυχισμένος. Κατάλαβε τόντις πὺς εἶναι ἡ ζωὴ μακρινή, πὺς ὁ κόσμος καλὸς εἶναι ὅσο καὶ κακός, πὺς οἱ καημοὶ τοῦ θάχουνε κ'

ένα τέλος. Κατάλαβε ακόμη πὺς πολὺ πῶς σὰν ἡ-
λιος καινούργιος, στὰ σωθικά του ἀνάτελνε ψυχὴ
ποὺ δὲν τὴ γινώριζε ὡς τὰ τότες, πῶς ἀπὸ δῶ κι
ὀμπρὸς θὰ πιάσῃ θλα θλα νὰ τὰ γαπῇ, θλα θὰ θέλῃ
νὰ τὰ φιλήσῃ, ἀπὸ τὸ λούλουδο τοῦ κάμπου ἴσα μὲ
τὰ θάματα τοῦρανοῦ. Εἶχε πιά στὰ στήθια του τὸν
ἑσώψυχον τὸν ἥλιον, τὸ μεγαλύτερον τὰ γαθὸ ποὺ μπο-
ρεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ μυστικὸ χέρι τῆς
Μοίρας.

Καὶ τότες ὁ μικρὸς ὁ Καίσαρας ἔγινε κατόπι
μεγάλος ποιητής.

Κεριακή, ἔξη—δεφτέρα, ἐφτὰ τοῦ Σποριᾶ, 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

(ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΙΝΔΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΡΑΜΑ ΚΡΙΣΝΑ)

Τέσσεροι τυφλοὶ πῆγαν νὰ δοῦν ἓναν ἑλέφα. Ὁ
ἕνας ἄγγιξε τὸ πόδι του καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας εἶναι
σὰν κολῶνα.» Ὁ δεύτερος ἄγγιξε τὴν προσβολίδα
καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας εἶναι σὰ χοντροὺ ραβδὶ ἢ ρόπαλον.»

Ὁ τρίτος ἄγγιξε τὴν κοιλιά καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας
εἶναι σὰ μεγάλῃ στάμνῃ.» Ὁ τέταρτος ἄγγιξε ταῦ-
τα καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας εἶναι σὰν κόσκινο.»

Ἔτσι πιάσανε καινὰ γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ ἑλέφα.

Ἐνας διαβάτης ποὺ τοὺς εἶδε ἔτσι νὰ μαλώνουν
τοὺς ρώτησε «Τί πάθατε;» Τοῦ ἱστορήσανε τὰ τρε-
χομένα καὶ τοῦ ζητήσανε νὰ μεσολαβήσει. Ἐκεῖνος
εἶπε «Κανεῖς σας δὲν εἶδε τὸν ἑλέφα. Ὁ ἑλέφας δὲν
εἶναι σὰν κολῶνα, ὅμως μὲ κολῶνες μιάζουν τὰ
πόδια του. Δὲν εἶναι σὰ μεγάλο σταμνί, μὰ μὲ στα-
μνὶ μιάζει ἡ κοιλιά του. Δὲν εἶναι σὰν κόσκινο, μὰ μὲ
κόσκινο μιάζουν ταῦτά του. Δὲν εἶναι σὰ χοντρο-
ξυλο, μὰ ἔτσι μιάζει ἡ προσβολίδα του. Ὁ ἑλέφας
μιάζει μὲ ὅλα αὐτὰ μαζί.»

Ἔτσι μαλώνουν καὶ ὅσοι βλέπουν τὸ Θεὸ ἀπὸ
μιά τον μόνον ὄψη.

Ἐνας Βραχμάνος ἔσκαψε περιβόλι καὶ τὸ δοῦ-
λεψε μέρα καὶ νύχτα.

Μιά μέρα μιά ἀγγελίδα μπῆκε στὸ περιβόλι καὶ
εἶραγε ἓνα δεντροάκι, τὸ πῶς ἀγαπημένο τοῦ Βραχμά-
νου· καὶ ἐκεῖνος βλέποντας τὸ δεντροάκι του καταστρε-
μένο, ἔδωκε τῆς ἀγγελίδος τέτοιο ξύλο ποὺ ψόφησε
ἀπ' τὴς λαβωματιές.

Γλήγορα μαθεύτηκε πῶς ὁ Βραχμάνος σκότωσε
τὸ ἱερὸ ξύλον.

Ὁ Βραχμάνος αὐτὸς εἶπανε τάχα Βενταντιστής,
καὶ σὰν τοῦ κατηγορήσαν τὸ ἔγκλημα, τὸ ἀρνήθηκε
λέοντας «Ὅχι, δὲ σκότωσα τὴν ἀγγελίδα· εἶναι τὸ

χέρι μου ποὺ τὴν ἔκανε, καὶ ἐπειδὴς ὁ Ἰντρας εἶναι ὁ
προστάτης Θεὸς τοῦ χειριοῦ, ἃ φτυίει κανεῖς γιὰ τὸ
σκότωμα τῆς ἀγγελίδας, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰντρας, καὶ
ὄχι ἐγώ.»

Ὁ Ἰντρας ἀπ' τὰ οὐράνια ἄκουσε ὅλο τοῦτο,
πῆρε μορφὴ γέρον Βραχμάνου, ἦρθε στὸ νοικοκύρη
τοῦ περιβολιοῦ καὶ ρώτησε, «Πιανοῦ περιβόλι εἶ-
ναι τοῦτο;»

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ.—Δικό μου.

ΙΝΤΡΑΣ.—Ὡραῖο περιβόλι. Ἐχει τεχνίτη περβο-
λάρη, τί κοίτα πόσο ταχτικά καὶ μαστο-
ρικὰ φύτεψε τὰ δέντρα!

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ.—Κι' αὐτὸ ἔργο δικό μου εἶναι. Τὰ
δέντρα φυτεύονται μὲ δική μου ἐπιστα-
σία καὶ ὁδηγία.

ΙΝΤΡΑΣ.—Ἀλήθει! Πολὺν ξυπνὸς εἶσαι. Μὰ
ποιὸς κατάστρωσε τοῦτο τὸ μονοπάτι;
Εἶναι πολὺ καλὰ σκεδιασμένο καὶ τα-
χτικά κανομένο.

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ.—Κι' αὐτὸ ἐγὼ τὸ ἔκανα.

Τότες ὁ Ἰντρας εἶπε «Ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ εἶναι
δικά σου καὶ περηφανεύεσαι πῶς ὅλα στὸ περιβόλι
ἀπ' τὰ χέρια σου εἶναι κανομένα, εἶναι κομμάτι ἄδι-
κο νὰ ρίχνεις τὸ σκότωμα τῆς ἀγγελίδας στὸ δύστυ-
χο τὸν Ἰντρα.»

★

Πολλοὶ δρόμοι πηγαίνουν στὴν Καλκούττα.

Κάποιος ξεκίνησε ἀπὸ τὸ σπίτι του σὲ ἀπόμα-
κρο χωριὸ πρὸς τὴν πρωτεύουσα. Ρώτησε ἄλλον
στὸ δρόμο· «Πιὸ δρόμο νὰ τραβήξω γιὰ νὰ φτάσω
γλήγορα στὴν Καλκούττα;» Κεῖνος εἶπε, «Ἐδῶ
τράβα.»

Σὰν πῆγε κάμποσο δρόμο ἀπάντησε ἄλλον ἄ-
νθρωπο καὶ ρώτησε· «Εἶναι ὁ κοντινότερος δρόμος
πρὸς τὴν Καλκούττα;» «Ὡ! ὄχι» ἀπάντησε κεῖνος·
«σίρρε πίσω καὶ τραβήξε ἀριστερά.» Ὁ χωριανὸς
μας τῶκανε. Καὶ σὰν περπάτησε κάμποσο σὲ τοῦτο
τὸ δρόμο ἀπάντησε καὶ τρίτον ἄνθρωπο ποὺ τοῦδει-
ξε ἄλλο δρόμο γιὰ τὴν Καλκούττα. Ἔτσι ὁ ταξιδιώ-
της δὲν πῆγαινε μπροστὰ μὰ ἔχασε τὴ μέρα του
ἀλλάζοντας δρόμους. Ἀφοῦ ἤθελε νὰ φτάσει στὴν
Καλκούττα ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀκολουθήσει τὸ δρόμο
ποὺ τοῦδειξε ὁ πρῶτος διαβάτης. Ἔτσι κι' ὅσοι πι-
θυμοῦν νὰ φτάσουν στὸ Θεὸ πρέπει νὰκολουθοῦν
ἓνα καὶ μόνον ὁδηγό.

★

Ἐνας μαθητὴς τέτοιον εἶχε πίστη στὴν ἀπέραντη
δύναμη τοῦ δασκάλου του, ποὺ πέρασε ποταμὸ περ-
πατήτῃ μὲ μόνον τὸ νὰ προφέρει τὸν ὄνομά του.

Ὁ δάσκαλος βλέποντάς το εἶπε μέσω του· «Μπρέ,
ἔχει τὸν ὄνομά μου τέτοιον δύναμη; Μὰ τότες χωρὶς